

СПРАВКА ЗА ОРИГИНАЛНИТЕ НАУЧНИ ПРИНОСИ

в публикациите на гл. ас. д-р Сирма Веселинова Костадинова, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 2.1. Филология (Персийска литература и култура), обявен в „Държавен вестник“, бр. 5/17.01.2025 г.

Представените за участие в конкурса публикации притежават приносен характер в сферите на персийското литературознание, когнитивната лингвистика, междукултурната комуникация.

- Монографията „„Пътуването“ като реалност и метафора в персийската литература и култура“ (№ 1 в списъка с публикации) представлява първо по рода си изследване в световната иранистика на концептуалната сфера ПЪТУВАНЕ в персийския език, чийто обект са два основни корпуса от текстове – зороастрийската религиозна литература и персийската класическа художествена литература. Отбелязва се основата, на която пътуването като опит на тялото от придвижването и взаимодействието със заобикалящия го свят служи като сфера източник в процеса на концептуализация на ключови за иранската културна и религиозна среда понятия и представи.

- Монографията акцентира на взаимовръзката между мисълта, езика и културната и религиозната среда, в която се формират концептуализациите, постулирана в теорията за културните концептуализации на Фарзад Шарифиян, като развива и разширява наблюденията на Шарифиян и спорадичните изследвания на други съвременни учени върху езика на персийската литература като изява на културните концептуализации.

- За пръв път в когнитивната лингвистика и в световната иранистика четиристишията на Омар Хайям служат като обект на последователно и всеобхватно изследване на функционирането на специфични за персийския език и мисъл концептуализации на живота и смъртта и на артикулацията им в езика на поезията.

- Книгата „Персийската „Книга за царете“ – от мит към епос“ (№ 2 в списъка с публикации) и статиите „When Myth Meets Epos – on the Transition of Perceptions of Time“ и „Теоретични подходи към понятието „мит“ на кръстопът между Изтока и Запада“ (№ 3 и 4) разгръщат въпроса за механизмите, които функционират при адаптирането на образи и теми от митологията към епическата литература. За пръв път в световната иранистика се осъществява детайлен анализ на времевите и пространствените измерения на наративите за владетелите от династията на Пишдадидите в „Шах-наме“ („Книга за

царете“) на Абулгасем Фердоуси, като се акцентира на характера на прехода от мит към епос по отношение на категориите митично и реално, свещено и земно.

- В поредица от статии („Думата *del* – от персийската класическа литература към съвременния политически дискурс“ № 5, „*Gönül* и *del* в турския и в персийския политически дискурс“ № 6, „Концептуални метафори в президентския дискурс в ИР Иран в периода 2005 – 2021 г.“ № 7, „Към образността в съвременната политическа реторика в Иран“ № 9, „Roles and Poles in Foreign Policy Discourse in Persian - a Corpus-Based Study from Conceptual Metaphor Theory Perspective“ № 10, „Огънят като извор на метафори в персийския език“ № 11, „Метафора и метонимия при персийските сложни глаголи със соматичен компонент“ № 12) се разглеждат неизследвани до момента в полето на когнитивната лингвистика метафорични езикови изрази, които имат широка употреба в съвременния персийски език – в художествения, разговорния, публицистичния стил на речта, в медийния и политическия дискурс. Последователно се очертава широкото участие на думи, обозначаващи части на тялото („сърце“, „ръка“, „крак“, „око“, „гръб“), в образуването на глаголни фразеологизми в персийския език.

- В публикуваните статии, както и в глава II на монографията „„Пътуването“ като реалност и метафора в персийската литература и култура“, се прилага подходът на когнитивната лингвистика към общото значение на фразеологизмите като мотивирано от съответствия в концептуалната система между сетивните усещания и взаимодействието на тялото със заобикалящия го свят, от една страна, и разнообразни конкретни и абстрактни понятия, от друга. До момента в полето на персийската фразеология преобладава традиционният подход към значението на фразеологизмите, изложен в труда на Ю. А. Рубинчик „Основы фразеологии персидского языка“. В допълнение към концептуалната изходна сфера ЧОВЕШКО ТЯЛО, в публикациите се наблюдава и функционирането на сферите ТЕАТЪР (публикация № 10), ОГЪН (№ 11), ПЪТУВАНЕ, СВЕТИНА, СГРАДА И КОНФЛИКТ (№ 7).

- Анализираните метафори, разпространени в съвременния персийски език, се проследяват и до езика на класическата персийска литература, подбрани произведения се прилагат илюстративно в статиите и в монографията. Този подход има приносен характер, тъй като разширява значително обхвата на изследването и предоставя възможност за изучаване на концептуализациите в диахроничен план. Набелязват се фактори, които оказват влияние върху процеса на формиране на етническа, национална и културна идентичност, и се регистрира изявата на идентичността в персийския език – от художествената литература до съвременния политически и медиен дискурс.

- Разработената в съавторство с ас. Нихал Йозерган статия „*Gönül* и *del* в турския и в персийския политически дискурс“ (№ 6) има приносен характер в полето на съпоставителните лингвистични изследвания, като набелязва културни специфики при употребата на турската дума *gönül* и персийската *del* („сърце“) в съвременния институционален дискурс.

- Статията „Приложение на метода за идентификация на езикови метафори MIPVU в персийския език“ (№ 8) е първото изследване в когнитивната лингвистика, което се фокусира върху приложението на процедурата MIPVU при идентифициране на метафори в персийския език, като отчита граматични особености на езика, релевантни към процедурата.

- Статиите „The Word *Chāy* in the Persian Literature of the Qajar Period“ (№ 13) и „China in Contemporary Persian Language: Words and Phrases Including *Āin* and *Āini* Components“ (№ 14) разглеждат аспекти на межкултурното взаимодействие, които се отразяват в присъствието на термини, съдържащи компонентите „чин“ („Китай“) и „чини“ („китайски“) в персийския език, както и лексемата „чāй“ – заемка от китайския език, в персийската литература от времето на Каджарската династия в Персия. И двете публикации са без аналог в съвременното персийско езикознание и литературознание.

- Статията „Културните специфики – препятствие или стимул в обучението по персийски език на български студенти“ (№ 15) за пръв път в историята на българската иранистика проследява нагласите и реакциите на студенти в специалност „Иранистика“ към спецификите на персийската култура и социалните практики, с които те се срещат по време на участието си в лятна школа по персийски език в Иран.